

JAARVERSLAG 2016

ORAL HEALTH FOUNDATION RWANDA
(OHFR)

Inhoudsopgave

1. Voorwoord
2. Organisatie
 - Doelstelling en visie
 - Werkwijze
 - Bestuur en vrijwilligers
3. Projecten 2016 en Beleid 2017
 - Financiële verantwoording Projectkosten 2016

Colofon

Postadres

Sigmaplantsoen 711
2321KL LEIDEN
Nederland

Telefoon

Nederland : + 31 6 23 28 91 27
Rwanda: + 250 78 21 79 220
Aruba: + 297 741 2559
Fax Aruba: +297 583 91 33

E-mailadres

cekvanes@rwandadentist.org

Website

www.rwandadentist.org

Rekeningnummer ABNAMRO

IBAN: NL97ABNA 050 495 2005

Kamer van Koophandel

37129039

1. Voorwoord

In Rwanda lijdt meer dan 60% van de kinderen aan kiespijn. De situatie onder volwassenen is nog slechter door ongevallen, ziektes als AIDS en mondkanker. Rwanda kent op een bevolking van meer dan 11 miljoen mensen met naar schatting ongeveer 20 goed opgeleide tandartsen, die voornamelijk werken in de hoofdstad. Eén tandarts per ongeveer 550.000 mensen. Op het platteland zijn nauwelijks tandartsen actief. In Nederland is in 2016 de gemiddelde tandartsendichtheid ongeveer 1.960 inwoners per tandarts. Het rapport Oral Health Policy in Rwanda van 2005 stelt dan ook dat er de komende jaren veel aandacht gegeven moet worden aan alle vormen van tandheelkundige zorg.

Om te zorgen dat ook daadwerkelijk de kwaliteit van de tandheelkundige zorg in Rwanda toeneemt, is er sinds 2013 een faculteit tandheelkunde aan de Universiteit van Kigali. Op den duur zal dan ook het aantal tandartsen werkzaam in Rwanda toenemen.

Vanuit de liefde voor het land en de Rwandese bevolking is de stichting Oral Health Foundation Rwanda (OHFR) in 2006 opgezet. De OHFR wil door het opzetten van een tandheelkundige infrastructuur bijdragen aan de directe verbetering van de tandheelkundige zorg van de plattelandsgemeenschap. In samenwerking met de bestaande *centres de santé* wordt er gewerkt aan voorlichting over preventie. Door een goede samenwerking met lokale studenten tandheelkunde dragen we bij aan de opleiding.

De Oral Health Foundation Rwanda is aangesloten bij de Stichting GeefGratis (www.geefgratis.nl) en Alle Goede Doelen (www.allegoededoelen.nl).

De Belastingdienst merkt de Oral Health Foundation Rwanda aan als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

Onze dank gaat uit naar al onze donateurs, onze familie en vrienden en onze partners en vrijwilligers in Rwanda voor de bijdragen die wij, ook dit jaar, hebben ontvangen en de mooie ervaringen die wij hebben gehad en nog steeds hebben.

2. Organisatie

Doelstelling en visie

De Oral Health Foundation Rwanda (OHFR) wil in samenwerking met de bevolking een bijdrage leveren aan de gezondheid van de arme boeren bevolking van Rwanda. Zij doet dit door zich in te zetten voor betere en structurele tandheelkundige voorzieningen in Rwanda. Tandheelkunde maakt deel uit van de *primary health care*. Toch wordt er mondiaal relatief weinig aandacht besteed aan de tandheelkunde, terwijl tand- of kiespijn het dagelijks functioneren behoorlijk negatief kunnen beïnvloeden. Omdat een gezonde bevolking de basis is voor een goede economische ontwikkeling, die samen met de educatieve ontwikkeling zorgt voor een stabiele en vreedzame samenwerking tussen verschillende bevolkingsgroepen, tracht de OHFR op deze wijze bij te dragen aan een goede gezondheidszorg.

Het zal duidelijk zijn dat het niet bij een éénmalige behandeling kan blijven. Het is een voortdurend proces en daarom blijven onze *dental therapists* de kinderen begeleiden. Zeker de plattelandsbevolking van Rwanda blijft verstoken van goede tandheelkundige hulp.

De Oral Health Foundation Rwanda (OHFR) heeft ten doel:

1. Het bieden van mondheelkundige hulp aan de bevolking van Rwanda door de inzet van tandartsen die verbonden zijn aan de OHFR.
2. Het bevorderen van de preventieve tandheelkundige zorg te Rwanda.
3. Het verzorgen van het *Dental Preventive Programs (DPP)* en de *Atraumatic Restorative Treatments (ART)* op scholen
4. Het geven van *workshops* betreffende tandheelkunde aan Rwandese *dental therapists*.
5. Het verstrekken van informatie en de bemiddeling voor uitzending van tandartsen naar Rwanda.
6. Hulp bij de opzet en het optimaliseren van tandheelkundige klinieken in Rwanda.
7. Het verrichten van alle handelingen, in de ruimste zin van het woord, die bevorderlijk zijn om bovenstaande doelstellingen te bereiken.

Gezond tandvlees is van belang voor de gezondheid van hart en bloedvaten. Een adequate gebitsverzorging kan daarom ten goede komen aan de algemene gezondheid. Het verband tussen gebitsproblemen en de kans op ziekten is al jaren bekend. Een slecht verzorgd gebit in het algemeen en (bloedende) ontstekingen van het tandvlees in het bijzonder gaan vaak samen met aandoeningen van het hart en van de bloedvaten. Het is duidelijk dat mede hierom, de OHFR alles in het werk zal stellen om de doelstelling van een goede tandheelkundige gezondheidszorg, te bereiken.

Werkwijze

Om haar doelstelling te bereiken zet de OHFR de volgende middelen in:

Het opzetten van een infrastructuur waardoor, tandartsen met een zekere regelmaat de tandheelkundige klinieken bezoeken. Dit draagt bij aan de directe verbetering van de tandheelkundige zorg van de plattelandsgemeenschappen. De bestaande infrastructuur van de *centres de santé* wordt hiervoor ingezet. Niet alleen de curatieve zorg verdient aandacht, maar zeker ook de preventieve zorg.

Het geven van voorlichting over tandhygiëne draagt bij aan het voorkomen van tandheelkundige en algemene gezondheidsproblemen. Een tandheelkundige opleiding van de lokale *dental therapists*, werkzaam binnen de tandheelkundige klinieken, is een voorwaarde voor structurele verbetering van de tandheelkundige zorg van de Rwandese bevolking. De voorlichting begint op de scholen. Met voorlichtingsprogramma's maken de kinderen kennis met de mondverzorging. De OHFR heeft een liedje gemaakt in de lokale taal het Kinyarwanda, waarmee de noodzaak van het tandenpoetsen wordt uitgelegd. De OHFR heeft het liedje opgenomen op DVD en wordt tijdens het DPP aan de kinderen getoond. Ook is dit liedje met een interview met een *dental therapist* van tijd tot tijd te horen op de lokale radio.

Dental Preventive Program (DPP)

Het Dental Preventive Program (DPP) is een voorlichtingsprogramma wat door de OHFR verder is ontwikkeld voor de Rwandese situatie. Veel kinderen in Rwanda leven elke dag met kiespijn. Dat moet veranderen. In elk geval twee keer per dag tanden poetsen is iets wat aangeleerd moet worden. Simpele basisprincipes die voor kinderen in Nederland heel gewoon zijn, maar in Rwanda veelal volstrekt onbekend zijn voor kinderen. De leerkrachten worden actief betrokken bij het voorlichtingsprogramma. Zij worden in een "train de trainers" programma gestimuleerd en getraind om structureel een vervolg te geven en aandacht te schenken aan de tandheelkundige preventie bij hun leerlingen. De lokale tandheelkundige assistenten blijven contact houden met de scholen waar het programma is ingevoerd.

Atraumatic Restorative Treatment (ART)

Hoewel het dagelijks poetsen met fluoridetandpasta de cariësactiviteit zal verminderen, zal cariës niet geheel verdwijnen. Indien cariës onbehandeld blijft, zal dit onvermijdelijk leiden tot pijn, infectie en tenslotte verlies van tanden en kiezen. Een tijdige curatieve behandeling van cariës is een vorm van preventie. De westerse curatieve behandeling van cariës steunt op elektrisch aangedreven instrumentarium. De gecompliceerdheid van dat

instrumentarium, de onderhoudsproblemen en de kosten beperken de verspreiding ervan in arme landen. In die landen is dergelijke apparatuur dan ook alleen aanwezig in privéklinieken en ziekenhuizen. Bij de ART is er geen boor en geen speekselafzuiger nodig, hetgeen impliceert dat ART zonder elektriciteit, zonder leidingwater en zonder dure compressor en dental unit kan worden uitgevoerd. Er is alleen handinstrumentarium voor nodig. Goed opgeleide hulpkrachten zoals de *dental therapists* die bij de OHFR werkzaam zijn, kunnen de ART uitvoeren. Deze hulpkrachten kunnen ART aanbieden buiten de bestaande tandheelkundige klinieken en daarmee krijgt een groter deel van de bevolking toegang tot preventieve en curatieve zorg.

Over het algemeen de gezondheidscentra en de scholen in elkaars nabijheid zodat indien nodig, directe tandheelkundige hulp aanwezig is. Als de kliniek door de OHFR wordt ondersteund is er meteen een goed contact met de aanwezige *dental therapists*.

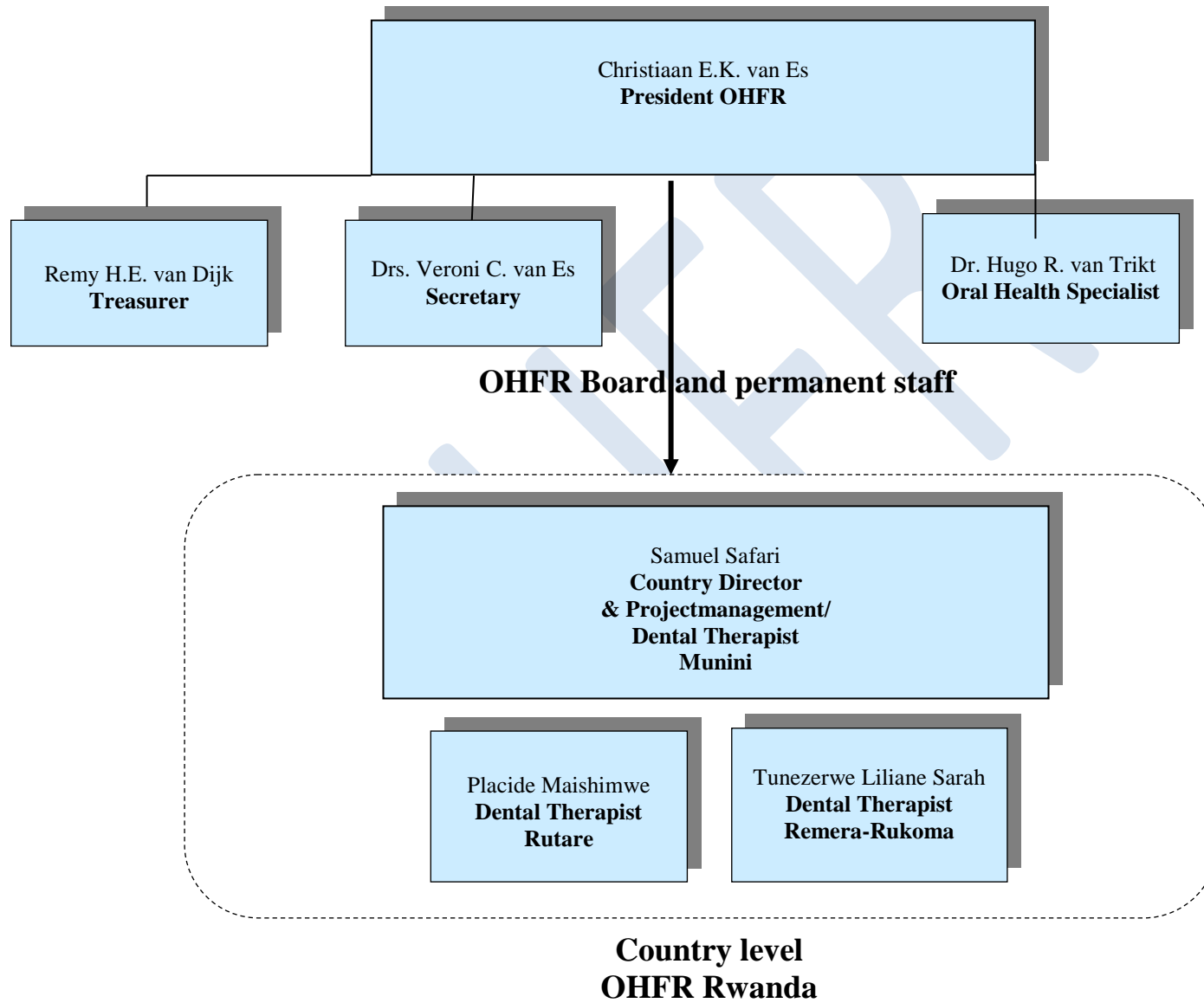
Samen met collega's van de bij de OHFR direct betrokken *dental therapists* worden er jaarlijks minstens twee workshops georganiseerd om zo meerdere *dental therapists* te activeren voor het geven van preventielessen en voor het verbeteren van hun technieken in de tandheelkunde. Hier werkt het olievlek principe. Hoe meer *dental therapists* deelnemen aan de workshops, hoe groter de landelijke dekkinggraad. Tevens worden dan de gehouden DPP/ART 's geëvalueerd en verbeterpunten besproken.

Bestuur en vrijwilligers

Het bestuur van de Oral Health Foundation Rwanda (OHFR) bestaat geheel uit vrijwilligers en stellen zich ten dienste van de OHFR zonder dat daar een financiële tegemoetkoming tegenover staat. In Rwanda krijgen de medewerkers wel een vergoeding voor verrichte werkzaamheden. Zie volgende pagina het organigram van de OHFR.

De bestuursleden zijn:

Voorzitter	:	Christiaan E.K. van Es
Secretaris	:	Veroni C. van Es
Penningmeester	:	Rémy H.E. van Dijk
Bestuursleden	:	Antonia C.M. van Meer en Mirjam C. van Es

3. Projecten 2016 en Beleid 2017

Projecten

Een project kan bestaan uit:

- Preventie; een Dental Preventive Program (DPP) op nabij gelegen scholen
- Het geven van workshops
- Tandheelkundige onderzoeken op scholen en in de tandheelkundige klinieken
- Behandeling op basis van de Atraumatic Restorative Treatment (ART)
- Indien nodig de behandeling van patiënten in een tandheelkundige kliniek.
- De training van een *dental therapist* door tandartsen van de OHFR.
- Het (her)inrichten van een tandheelkundige praktijkruimte.

Uit ervaring is gebleken dat regelmatig terugkerende projecten rond de klinieken die op enigerlei wijze door OHFR worden ondersteund, het beste werken. Voordeel is dat de kinderen jaarlijks onderzocht kunnen worden en waar nodig direct behandeld kunnen worden in de nabijgelegen kliniek en ook de nodige nazorg kunnen krijgen.

Zoals bekend liggen over het algemeen de gezondheidscentra en de scholen in elkaars nabijheid zodat indien nodig directe tandheelkundige hulp aanwezig is. Als de kliniek door de OHFR wordt ondersteund is er meteen een goed contact met de aanwezige *dental therapists*.

In 2016 zijn er DPP/ART's uitgevoerd in de volgende plaatsen:

- ✚ *Remera-Rukoma*. De tandheelkundige kliniek die door de OHFR destijds in Remera-Rukoma is gebouwd en in 2012 officieel is geopend voldoet in alle opzichten. De vraag naar tandheelkundige hulp is groot. De kliniek maakt deel uit van het ziekenhuiscomplex in Remera-Rukoma in het district Kamonyi. Een district met meer dan 340.000 inwoners. In het jaar 2016 zijn er wederom bijna 2500 patiënten geholpen.

- ✚ *Mugano.* In Mugano is een lagere school bezocht. Deze school wordt ondersteund door de Eglise Presbytérienne au Rwanda (EPR) met wie de OHFR een Memorandum of Understanding (MoU) heeft. Het team van de OHFR heeft daar alleen een DPP gehouden. De tandenborstels en de tandpasta zijn uitgedeeld en het liedje “How to Brush Your Teeth” maar dan in de lokale taal het Kinyarwanda, hebben de kinderen leren zingen. Ongeveer 300 kinderen hebben in Mugano het programma gevolgd.
- ✚ *Nyamata.* Nyamata is een stad in Rwanda in de oostelijke provincie en ligt ongeveer 30 km verwijderd van de hoofdstad Kigali. Het heeft naar schatting ca. 12.000 inwoners. In Nyamata staat het nationale gedenkteken voor de Rwandese genocide van 1994. Er is een lagere en middelbare school bezocht waar een DPP/ART is gehouden. In totaal zijn er 1452 kinderen onderzocht. Hiervan hebben 60 kinderen een ART behandeling gekregen en 134 kinderen zijn doorverwezen naar de tandheelkundige kliniek.
- ✚ *Kabira.* Ook Kabira is een plaats in de oostelijke provincie en ligt ongeveer 63 km van de hoofdstad Kigali. 204 Kinderen hebben een DPP/ART gekregen. 52 Kinderen hebben een ART gekregen en 148 zijn doorverwezen naar de kliniek.
- ✚ *Mwogo.* Deze plaats ligt in het district Gucumbi in Noord Rwanda. Al eerder hebben wij daar DPP/ART's gegeven en hierdoor wordt de OHFR ook door andere scholen gevraagd. In Mwogo is op een lagere en middelbare school een DPP/ART gehouden. In totaal zijn er 2568 kinderen onderzocht. 22 kinderen hebben een ART behandeling gekregen en 60 kinderen zijn doorverwezen naar de kliniek.
- ✚ *Bukavu.* Op verzoek van het Institute Mon Seigneur Bya'ene in Bukavu hebben we daar een DPP gegeven aan ongeveer 505 kinderen. Dit waren veelal jongere kinderen waar een ART nog niet nodig was.

In 2017 zal voor het eerste door de OHFR een *Dental Camp* worden georganiseerd. Het *Dental Camp* zal een week duren en voor iedereen gratis toegankelijk zijn. Er zal poetsinstructie worden gegeven en het gebit zal worden onderzocht. Indien noodzakelijk en mogelijk zal met behulp van de *ART methode* de patiënt worden geholpen. Indien ART niet mogelijk is, zal de patiënt worden verwezen naar de tandheelkundige kliniek. Het is gebleken dat veel patiënten vanwege de kosten zich niet laten behandelen. Omdat het onderzoek en de eventuele behandeling in het *Dental Camp* gratis is, hopen wij op een grote toeloop. Het *Dental Camp* zal in het binnenland plaatsvinden.

Beleid

In 2017 zal de Oral Health Foundation Rwanda (OHFR) hetzelfde beleid hanteren met betrekking tot de organisatie, projecten, en administratie als in 2016. Het beleidsplan dat bij de oprichting van de OHFR in 2006 is opgesteld, blijft van kracht.

De OHFR is behulpzaam in het structureren van de tandheelkundige hulp. Zij richt zich op scholen voor de preventie en eventueel de curatieve zorg. Daarnaast wordt de OHFR regelmatig benaderd met de vraag om steun in de vorm van tandheelkundige hulp of om hulp bij de inrichting van tandheelkundige klinieken. Al deze vragen worden in behandeling genomen en beoordeeld. Afhankelijk van de financiële ruimte en de beschikbare mankracht wordt daarna dan ook daadwerkelijk hulp geboden.

Bij het entameren van de projecten wordt ondermeer rekening gehouden met onderstaande punten:

- Werken met een beperkt aantal kleinere projecten.
- De projecten moeten uiteindelijk zelfstandig door de lokale medewerkers uitgevoerd kunnen worden.
- Het sluiten van een Memorandum of Understanding (MoU) met de betrokken organisatie(s) betreffende de tijdsduur en op welke wijze de OHFR het project zal ondersteunen en begeleiden.

Op dit moment heeft de OHFR in Rwanda vijf Memoranda of Understanding (MoU's) afgesloten, te weten met het ministerie van gezondheidszorg (Minisanté), met de Eglise Presbytérienne au Rwanda (EPR), Sinapisi (een organisatie die zich bezighoudt met weeskinderen en ontheemden), met het ziekenhuis in Nyamata in het district Bugesera (i.v.m. het renoveren van de afdeling tandheelkunde) en met de American Dental Association (ADA). Deze MoU's zijn een bestemming van de intentie om samen te werken in de tandheelkundige projecten.

- ✚ Het MoU met Minisanté is belangrijk omdat de OHFR hiermee de erkenning en tevens de toestemming krijgt van het ministerie van volksgezondheid om haar tandheelkundige activiteiten te mogen ontplooiën.
- ✚ De EPR beheert ziekenhuizen, gezondheidscentra en lagere- en middelbare scholen verspreid over Rwanda.

- ✚ Sinapisi heeft gezondheidsprogramma's op scholen die door haar worden beheerd.
- ✚ De afdeling tandheelkunde in het ziekenhuis van Nyamata verkeert in een deplorabele staat. Er zijn twee behandelkamers met drie stoelen die niet of nauwelijks functioneren. De directie van het ziekenhuis heeft de OHFR gevraagd om te helpen met renovatie van deze afdeling tandheelkunde. Mede dankzij de hulp van onze donateurs is het gelukt om een behandelstoel aan de tandheelkundige kliniek van het ziekenhuis in Nyamata te schenken. Het is een goed begin maar we zijn er nog niet. Het streekziekenhuis is het belangrijkste ziekenhuis in het district Bugesera. Het district telt ongeveer 400.000 inwoners dus drie goed functionerende behandelstoelen zijn zeker nodig.
- ✚ De American Dental Association (ADA) heeft verschillende tandheelkundige projecten in Rwanda. Van de ADA heeft de OHFR een donatie ontvangen in de vorm van tandartsapparatuur.

Om te mogen werken in Rwanda als INGO moet jaarlijks een aanvraag tot verlenging van registratie indienen. Documenten die ondermeer moeten worden overlegd zijn die waarin aangetoond wordt wat de gerealiseerde projecten zijn van het afgelopen jaar en wat de activiteiten zullen zijn voor het komende jaar. Ook moeten voor de verlenging toestemmingsdocumenten van de districten waarin de OHFR de intentie heeft om te gaan werken en een financiële verantwoording van de gerealiseerde-en toekomstige projecten worden getoond.

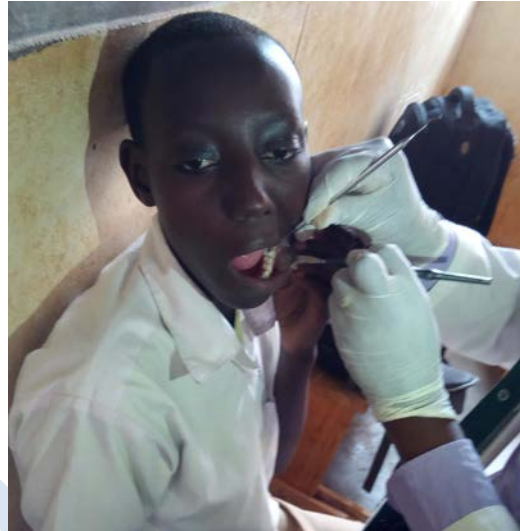
Fondsenwerving

De fondsenwerving blijft een punt van aandacht. Zoals vele charitatieve instellingen heeft ook de OHFR te kampen met het probleem om genoeg financiële middelen te verwerven om de operatie voort te zetten. De bouw van de tandheelkundige kliniek heeft destijds veel gekost maar gelukkig zijn toen genoeg fondsen binnengekomen om een prachtig gebouw neer te zetten. De laatste jaren nemen de inkomsten om welke reden dan ook echter af. Gelukkig zijn er momenteel niet zulke hoge kostenposten als destijds tijdens de beginfase, maar voor de workshops, het DPP/ART (zoals tandpasta en tandenborstels) en de uitrusting van tandheelkundige klinieken zijn fondsen nodig. Zoals vermeld zijn er in Rwanda personeelskosten. Elke (I)NGO is verplicht om een lokale staf te hebben met een country director. De *dental therapists* moeten worden betaald naast de kosten van de DPP/ART, vervoer naar het binnenland enz. Alle medewerkers uit Nederland werken op basis van vrijwilligheid. Ook de tandartsen die meereizen, drukken niet op de begroting. Gelukkig heeft de OHFR genoeg donateurs en fondsen gevonden om financieel de plannen voor het jaar 2017 uit te kunnen voeren.

Dental Preventive Program

Dental Examination and treatment

Financiële verantwoording Projectkosten 2016

Projecten Rwanda 2016	Totale kosten
Organisatie OHFR	€2.242,--
Gicumbi	€3.269,--
Remera-Rukoma	€6.084,--
Bukavu	€3.001,--
Nyamata/Bugesera	€7.647,--
Mugano	€2.361,--

Donateursinkomsten

Incidentele donaties

Uit overige bronnen hebben wij incidentele donaties in 2016 op onze rekening ontvangen voor een bedrag van €105,-. Dit bedrag maakt onderdeel uit van het totaalbedrag aan donaties.

Inkomsten:

Donaties	€15.235,--
Baten BPR	€ --
Totaal	€15.235,--

BALANS

Indien alle betalingen in 2016 zijn gedaan en ontvangen, zal er op de balans per 31-12-16 alleen een banksaldo (debet) en vermogen (credit) aanwezig zijn.

Balans per 31 december 2015			
Vorraden	€ 150	Kapitaal	€6.121
Liquide Middelen Bank ABN/BPR	€7.705	Crediteuren	€ 1.734
TOTAAL	€7.855	TOTAAL	€ 7.855

RESULTATENREKENING 2016

Opbrengsten	Donaties	€15.235	
	baten BPR	<u>€0</u>	€15.235
Kosten	Organisatie OHFR	€2.242	
	Kliniek	€92	
	DPP / ART	€20.894	
	Opleiding	€92	
	Organisatie Nederland	€1.935	
	Fondswerving	<u>€0</u>	€24.605
Resultaat			-€9.370